

Hur vårdare i Lovisanejden upplevde utbildningsprogrammet Balans och vardagskraft i sitt arbete

Pia Brodtkin

Förnamn Efternamn

Examensarbete / Degree Thesis

Vård

2012

EXAMENSARBETE	
Arcada	
Utbildningsprogram:	Vård 2009
Identifikationsnummer:	
Författare:	Pia Brodtkin
Arbetets namn:	Hur vårdare i Lovisa nejden upplevde utbildningsprogrammet Balans och vardagskraft i sitt arbete
Handledare (Arcada):	Elisabeth Kajander
Uppdragsgivare:	Folkhälsan
<p>Sammandrag:</p> <p>Nya metoder behövs i äldre vården. Detta arbete handlar om hur hemvårdspersonalen i Lovisa upplever utbildningsprogrammet Balans och vardagskraft i sitt arbete. Utbildningen ingår i det riksomfattande programmet Kraft i åren som arbetar för att trygga den äldre befolkningens möjligheter till god funktionsförmåga. Folkhälsans förbund har planerat utbildningsprogrammet Balans och vardagskraft. Hemvårdspersonalen fick i utbildningen verktyg att arbeta i rehabiliterande syn. Hur det rehabiliterande arbetssättet har ändrat vårdares sätt att känna, iaktta och tänka granskas genom en kvalitativ forskningsintervju. Sex frivilliga vårdare intervjuades med frågor som skickades i förhand. Intervjumaterialet analyserades genom en deduktiv innehållsanalys. Resultaten visar att det rehabiliterande arbetssättet syns i vårdares sätt att tänka, iaktta och känna i arbetet. Rehabiliterande arbetssättet är en ny term för vårdare även om de tidigare tänkt att saker kan göras i rehabiliterande väg. Utbildningen gav mod att följa det rehabiliterande arbetssättet. Vårdare upplevde klientens låga motivation, personalens tidsbrist och saknad av gemensamma riktlinjer i arbetet som utmanande. Som teoretisk referensram användes Jack Mezirows kognitiva transformationsteori. Enligt teorin revideras eller transformeras meningsperspektiv genom reflektion. De flesta meningsperspektiven uppstår i barn- och ungdomen. Det transformativa lärandet innebär att de tidigare meningsperspektiven inte längre fungerar, utan att man genom reflektion skapar nya meningsperspektiv. Transformativt lärande har använts inom vuxenutbildning. Arbetet är beställt av Folkhälsan.</p>	
Nyckelord:	Folkhälsan, hemvårdare, reflektion, rehabiliterande arbetssätt, transformationsteori, äldre hemmaboende
Sidantal:	30
Språk:	Svenska
Datum för godkännande:	

DEGREE THESIS	
Arcada	
Degree Programme:	Nursing 2009
Identification number:	
Author:	
Title:	How home care personell in Lovisa experienced the programme Balans och vardagskraft in their work
Supervisor (Arcada):	Elisabeth Kajander
Commissioned by:	Folkhälsan
<p>Abstract:</p> <p>There is a need of new methods in taking care of elder people. This work describes how home care personnel in Lovisa experienced the programmed instruction Balans och vardagskraft in their work.</p> <p>The programmed instruction is a part of a nationwide program called Kraft i åren. This program works to provide a good physical ability among elder people. Balans och vardagskraft has been worked out by The association Folkhälsan. The home care personnel gained knowledge in the way of working rehabilitative. How the way of working rehabilitative has changed the home care personnel's way to feel, observe and think in their work was studied by interviews. Six voluntary home care personnel was interviewed with question's sent in advance. The material from the interview was analysed by a deductive analysis of content. The results show that the home care personel think, observe and feel in a rehabilitative way. Rehabilitative nursing is a new term for the personel, even if they had earlier been thinking that tasks could be done in a rehabilitative way.</p> <p>The programme gave courage to follow the rebilitative nursing. Personell experienced the client's low motivation, the lack of time and loss of common guiding principles challenging.</p> <p>The cognitive transformative theory by Jack Mezirow was used as a theoretical frame of reference. According to the theory the meanings are modified or transformed by reflection. The perspective of meaning is established usually in the childhood or in the youth. The transformative theory implies that the former perspectives of meanings do not work and new meanings create through reflection. This method of learning has been used in adult education.</p> <p>This work has been ordered by The association of Folkhälsan.</p>	
Keywords:	Folkhälsan, homecare personell, reflection, rehabilitative nursing, transformative theory, homeliving elder people
Number of pages:	30
Language:	Swedish
Date of acceptance:	

OPINNÄYTE	
Arcada	
Koulutusohjelma:	Hoitotyö 2009
Tunnistenumero:	
Tekijä:	
Työn nimi:	Kotihoitohenkilöstön kokemuksia opetusohjelmasta Balans och vardagskraft
Työn ohjaaja:	Elisabeth Kajander
Toimeksiantaja:	Folkhälsan
<p>Tiivistelmä:</p> <p>Uusia menetelmiä tarvitaan ikäihmisten hoidossa. Työssä käsitellään kotihoitohenkilöstön kokemuksia opetusohjelmasta Balans och vardagskraft. Koulutus on osa valtakunnallista ohjelmaa Voimaa vanhuuteen, jonka tavoitteena on turvata ikäihmisten mahdollisuus hyvään toimintakykyyn. Balans och vardagskraft on suunniteltu Folkhälsanin toimesta. Koulutuksessa annettiin työkaluja kuntouttavaan työotteeseen. Kvalitatiivisella haastattelumenetelmällä tutkittiin miten kuntouttava työote muutti kodinhoitajien tapaa tuntea, ajatella ja tarkkailla työtään. Kuutta vapaaehtoista hoitajaa haastateltiin. Kysymykset lähetettiin etukäteen henkilöille. Haastattelumateriaali analysoitiin deduktiivisella sisältöanalyysillä. Lopputuloksena voidaan päätellä, että kuntouttava työote näkyy hoitajien tavassa ajatella, havainnoida ja tuntea työssään. Kuntouttava työote on terminä uusi, mutta työskentelytavoista löytyi tuttuja piirteitä. Koulutus antoi rohkeutta työskennellä kuntouttavalla työotteella. Hoitajat kokivat asiakkaan matalan motivaation, henkilökunnan kiireen ja yhteisten toimintatapojen puutteen haastavina. Teoreettisena viitekehystenä käytettiin Jack Mezirowin kognitiivista transformaatioteoriaa. Teorian mukaan merkitykset muuttuvat reflektoinnin avulla. Useimmat merkitykset syntyvät lapsuudessa ja nuoruudessa. Transformatiivisen oppimisen mukaan aikaisemmat merkitykset luovat uusia merkityksiä reflektoinnin avulla. Transformatiivista oppimista on käytetty aikuiskoulutuksessa. Työn on tilannut Folkhälsan.</p>	
Avainsanat:	Folkhälsan, kodinhoitajat, reflektio, kuntouttava työote, transformaatioteoria, kotona asuvat ikäihmiset.
Sivumäärä:	30
Kieli:	Ruotsi
Hyväksymispäivämäärä:	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	6
2	BAKGRUND	7
3	TIDIGARE FORSKNING	8
3.1	Rehabiliterande arbetssätt	9
4	SYFTE	10
5	TEORETISK REFERENS RAM	10
6	METOD	13
6.1	Datainsamling.....	13
6.2	Data analys.....	14
6.3	Etiska aspekter	15
7	RESULTAT	16
7.1	Reducering av innehållet i meningar.....	16
7.2	Reducering av innehållet i ord.....	18
7.3	Känslor	22
7.4	laktagelser	23
7.5	Tankar	23
8	RESULTATET OCH DEN TEORETISKA REFERENS RAMEN	24
9	DISKUSSION och slutgranskning	25
	Källor / References	27
	Bilaga 1	29
	Bilaga 2	30

1 INLEDNING

Det finns allt fler äldre människor i samhället. Och därför är det viktigt att stärka hälsofrämjande i äldreomsorgen. Behov av omsorg växer. Det är beslutsfattarna som ger riktlinjerna, men hemvårdspersonalen har en viktig roll i utvecklingen. Vårdare som arbetar inom äldre omsorgen behöver utbildning och nya metoder i att arbeta med de ökade kraven. Klienter i allt sämre skick vårdas hemma. Arbetet kräver realistiska och mätbara mål för verksamheten. Samarbete mellan olika yrkesgrupper inom social- och hälsovård behövs. En god organisation som styr, ger riktlinjer och följer att målen förverkligas är nödvändig.

Regeringen har som mål att förbereda en lag om äldreservice. Syftet med lagen är bl a att förbättra den äldre befolkningens funktionsförmåga och möjlighet till självständig livsföring, Lagen om stöd till den åldrande befolkningens funktionsförmåga och om social-och hälsovårdsservice för äldre. (Social- och hälsovårdministeriets rapporter och promemorior 2012x).

I kommuninfo 5/2006 beskrivs hur man till socialvårdslagen fogade 1.3.2006 bestämmelser om bedömning av servicebehovet. Bedömningen innebär i idealfallet teamarbete mellan yrkesutbildade inom social- och hälsvården. Också klienten och anhöriga borde aktivt få delta i samarbetet. Utredning av äldres funktionsförmåga som del av bedömningen av servicebehovet inom socialvården (Kommuninfo 5/2006).

Frivilliga organisationer har deltagit i utvecklande av äldre omsorgen. Folkhälsans Förbund har utarbetat ett utbildningsprogram, Balans och vardagskraft, som ger hemvårdspersonalen kunskaper i ett rehabiliterande arbetssätt. Vårdare i Lovisanejden har deltagit i det treåriga programmet som startades 2008. Jag kommer att beskriva hur vårdare i Lovisa har upplevt utbildningsprogrammet, Balans och vardagskraft i sittarbete. Arbetet är beställt av Folkhälsan.

2 BAKGRUND

Som studerande vid yrkeshögskolan Arcada i Helsingfors fick jag en möjlighet att delta i utbildningsprogrammet, Balans och vardagskraft. Utbildningen är en del av det riksomfattande ” Voimaa vanhuuteen- kraft i åren”- projekt. Projektet startades 2005 av Äldre institutet och får ekonomiskt understöd av RAY(raha automaatti yhdistys), social-och hälsovårdsministeriet och undervisnings- och kulturministeriet. Målsättningen med Kraft i åren- projektet är att öka de äldre (75+) hemmaboendes hälsomotion, för att bl. a. minska på fallolyckor hos den äldre befolkningen.

En tredjedel av över 65 år gamla och hälften av 80 år fyllda faller minst en gång om året (Pajala thl 16/2012).

De kommuner som väljs i Kraft i åren – projektet samarbetar med offentliga sektorn och olika frivilliga föreningar. I framtiden vill man utvidga samarbetet med lokala privatföretagare, framför allt företagare som arbetar med motionsutrymmen och transportmedel (Voimaa vanhuuteen- ohjelman arvioinnin loppuraportti).

Syftet med utbildningen Balans och vardagskraft är att stöda de äldre att klara sig att bo hemma genom förebyggande och rehabiliterande arbetssätt. Balans och vardagskraft omfattar ett utbildningspaket som ger vårdare kunskap att mäta bl.a. muskelstyrka och balanssinne. Efter hembesök och kartläggning av den äldres individuella behov deltar klienten i någon form av fysisk aktivitet. Det kan vara hemgymnastik eller någon form av fysisk aktivitet i små grupper som dras av vårdare. Klienten kan enligt egna resurser uppmuntras till självständig hemgymnastik eller andra fysiska aktiviteter. Till programmet ingår att vårdare mäter klientens funktionsförmåga tidvis för att se resultatet. Utöver den fysiska hälsofrämjande utbildningen får deltagarna handledning i att göra näringstest, MNA. Test av den kognitiva funktionsförmågan, MMSE och Antonovsky`s Livsfrågeformulär, SOC, Känsla av sammanhang mäter klientens psykiska hälsa. Målet är att öka klientens livskvalitet och minska behovet av yttre stöd.

Ett fyrtiotal vårdare i Lovisanejden deltog i tre dagars utbildning. Under utbildningsdagarna fick man undervisning i den fysiska funktionsförmågan hos äldre. Vårdare fick öva på mätning av funktionsförmågan. Dessutom gick man igenom hemgymnastikpro-

gram för de äldre. I programinnehållet ingick också balans- och styrketräning i grupp för de äldre. Uppföljning i form av 2 seminarier gav vårdare möjlighet att dela sina erfarenheter och utveckla metoderna.

Ett tiotal vårdare hade börjat med det nya programmet i sitt arbete på sommaren 2010 då jag började med intervjuerna.

3 TIDIGARE FORSKNING

Det finns forskning kring de äldre hemmaboendes hälsomotion. Hur hemsjukvårdare upplever den rehabiliterande vården i sitt arbete finns föga uppgifter.

Ikihyvä Päijät-Häme-tutkimus forskar tre åldersgrupper (1926-30;1936-40;1946-50) i Lahtis med omgivande kommuner under tio år. Forskningen startade år 2002 och har som målsättning att reda ut de äldres livskvalitet. Deltagarna undersöks fyra gånger under perioden. I undersökningen ingår två frågeformulärer, hälsoundersökningar, funktionstester och blodprov. Den fjärde och sista undersökningen startas år 2012. I de tidigare undersökningarna som gjorts under åren 2002,2005 och 2008 har det kommit fram att man borde öka motion för att förebygga diabetes och övervikt bland de yngre åldersgrupperna. Bland de äldsta 1926-30 födda borde man utveckla och öka balans- och styrketräning. Både muskelstyrkan och balansen var nedsatt i denna grupp. De äldsta kvinnor var dessutom rädda för fallolyckor. Åtgärder som minskar rädslan att röra på sig ansågs vara viktiga (Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveystyöntöiden julkaisuja,Ikihyvä Päijät- Häme- tutkimus peruseraportti 2008).

Minna Hirvensalo forskade i sin doktorsavhandling,(Hirvensalo ym 2003), hur hälsovårdspersonalens motionsrådgivning aktiverar äldre människor att motionera. Enligt resultaten började de äldre aktivare med nya motionshobbyn, om de fått rådgivning av hälsovårdspersonal (Kraft i åren, sammandrag ur forskningen The effect of Advice by Health care Professionals on increasing physical activity of older people).

Johan Groop har forskat hur hemvårdens resurser fördelas (Prosessit kuntoon, Mitkä tekijät rajoittavat kotihoidon suorituskykyä). Enligt honom finns det många utmaningar som förhindrar en god hemvårdservice. Johan Groop anser att arbetsfördelningen är i obalans. Hemvårdare arbetar på morgonen med mindre brådskande sysslor som kunde skötas på eftermiddagen.

I brådskande fall måste man anlita på hyresarbetskraft. På eftermiddagen finns det överbud av vårdare, eftersom arbetet utförs på morgonen.

Hemvårdare har egna distrikt. Det är svårt att använda arbetskraft mångsidigt, eftersom vårdare inte arbetar utanför sina egna områden.

Planering av arbetsskift och en balans mellan personal och uppgifter är metoder som rekommenderas i forskningen.

3.1 Rehabiliterande arbetssätt

Synonymer till ordet rehabilitering är att återanpassa, återupprätta eller träna upp(Svenska Akademiens ordlista över svenska språket, 2005:710).

Med rehabiliterande vård avses vård som understöder klientens fysiska, psykiska, sociala anpassning till det vardagliga livet (Föreläsning, läkare Pekka Lampela, 20.5 2009 Lovisa Seminarium Bov).

Ett rehabiliterande förhållningssätt innebär en attityd förändring från att hjälpa till att skapa förutsättningar till självständighet. Det betyder att man motiverar klienten att göra egna val, stödjer dem till att behålla egna intressen, vanor och ansvar för sin vardag(Föreläsning, läkare Pekka Lampela, 20.05 2009 i Lovisa) .

Sini Eloranta har forskat de äldres hemhjälp i sin doktors avhandling(Supporting older people´s independent living at home through social and health care collaboration, 2009). Servicestrukturen bland seniorbefolkningen lever i stor förändring. I många kommuner har man förenat hemservice och – vård till gemensam hemvård. Samarbetet med olika yrkesgrupper inom äldre omsorgen har ökat. Hon intervjuade både klienter och olika yrkesgrupper som arbetar med hemvård. I forskningen kom det fram bl. a att man inte

lyssnar på klienternas önskemål. Klienterna vill klara av sina dagliga bestyr självständigt och söker hjälp efter det att man inte längre klarar av saker på egen hand. Det kom t.ex. fram i att man klär på klienter som klarar av det själv. Dylig hemhjälp kan vara mer till skada än stöda hemma boendet.

Sini Eloranta anser att man borde utnyttja klientens egna resurser och arbeta med klienten istället för att arbeta för klienten. Enligt Sini Eloranta är det viktigt att få kunskap om den enskilda klientens möjligheter att delta i den dagliga hemvården.

4 SYFTE

Syftet med detta arbete är att beskriva hur vårdare i Lovisa har upplevt utbildningsprogrammet Balans och vardagskraft i sitt arbete i rehabiliterande syn. Programmet är utvecklat av Folkhälsans förbund och ger hemvårdspersonalen verktyg i ett rehabiliterande arbetssätt. Undersökningen är gjord som en kvalitativ studie. Vårdare i Lovisa deltog i undersökningen. Datainsamlingen gjordes genom öppen intervju. I Lovisanejden deltog ett fyrtiotal hemvårdare i utbildningsprogrammet, Balans och vardagskraft. Ett tiotal vårdare hade tagit det nya utbildningsprogrammet i bruk i sitt arbete. Sex frivilliga vårdare deltog i intervjun.

I arbetet besvarar man frågan hur utbildningsprogrammet förändrade hemvårdares sätt att känna, iaktta och tänka i sitt arbete i rehabiliterande syn.

5 TEORETISK REFERENSRAM

I arbetets teoretiska del behandlar man hur vårdare upplever utbildning Balans och vardagskraft i sitt arbete. Som teoretisk referensram valdes kognitiva teorier eftersom arbetet går ut på att utvärdera vårdarnas upplevelser efter utbildningen.

Transformativt lärande hänför sig till den process där vi transformerar de referensramar vi tar oss för givna (våra meningsperspektiv, förståelsevanor, tankeformer) i syfte att göra dem mer omfattande, insiktsfulla, öppna, respekterande och känslomässigt flexibla, så att de kan generera övertygelser och åsikter som visar sig mer sanna eller berättigade som vägledning och handlingar (Mezirow et al, 1995: 21-23). Mezirow menar att de för-

ståelser vi bygger upp genom vårt lärande dels struktureras i form av en rad menings-
scheman (tex ett antagande att när man äter blir man mätt) för olika innehållsområden
och dels i form av meningsperspektiv (tex att urskilja en vacker tavla från en ful) som
utgör de centrala referensramarna för vår meningsbildning.

De flesta meningsperspektiv utvecklas under barndomen och ungdomen. Det transfor-
mativa lärandet innebär att bli medveten om, att ta ställning till och att revidera sina
meningsperspektiv och de mentala vanor som följer av dem. Detta inträffar när man i ett
sammanhang upptäcker att meningsperspektiven inte stämmer med det man upplever
eller gör. Det uppstår ett dilemma som man känner behov av att lösa. Genom reflektion
transformeras meningsperspektiven, det vill säga genom transformativt lärande (Illeris,
2007:84). Kvinnorörelsen är ett exempel på hur meningsperspektiven omformades till
nya insikter.

Kritisk reflektion är en meningsskapande aktivitet vars syfte är att skapa underlag för en
sådan tolkning av erfarenheter som möjliggör att den tidigare förståelsen förändras och
utvecklas, (Mezirow et al.1995:17) Ordet reflektera har följande synonymer; återkasta,
återspegla, tänka, eftersinna, (Svenska Akademiens ordlista över svenska språket).

Inläring kan förklaras som en process, där en bestämd erfarenhet omtolkas eller om-
granskas så att den nya tolkningen styr senare förståelse, värden och verksamhet(Illeris,
et al. 2007:84).

I arbetslivet lär sig individen spontant, men också genom planerad och medveten ut-
bildning. Det är viktigt att personalen, oberoende av yrkesgruppen, har möjlighet till
regelbunden fortbildning. Det är viktigt att ha tillgång till aktuell vetenskaplig litteratur.
Ett gott samarbete med andra verksamheter möjliggör en god vård (Haag& Karlsson, H,
2002:13).

Olika mål motiverar individer. Inom psykologin har man undersökt motivation genom
att granska hur individer påverkas av olika målinriktningar. Inläringen och prestation-
en kan styras av att själva inläringen motiverar. Framgång i arbetslivet kan motivera.
Andra människors godkännande och hotet av misslyckande kan styra människans moti-
vation, (Psykologi för gymnasiet1,2009:115).

I Social- och hälsovårdsministeriets publikation 2009:6 utreds hur man kan utveckla arbetsförhållandena inom det sociala området. De reflektiva strukturerna visade sig vara viktiga med tanke på välbefinnande i arbetet och ökade verksamhetens meningsfullhet. Med reflektiva strukturer avses processerna vid inläring och kunskapsformation inom organisationen.

6 METOD

6.1 Datainsamling

Den kvalitativa metoden användes för datainsamlingen och bearbetningen av materialet. En intervjuguide med frågor skickades till intervjukandidaterna i förhand. Samma frågor behandlades i intervjun.

I den halvstrukturerade intervjun intervjuades vårdare som deltagit i utbildningen. Tekniskt är en kvalitativ forskningsintervju halvstrukturerad eftersom den inte är ett öppet samtal eller ett strängt strukturerad frågeformulär (Kvale 1997:32).

Syftet med kvalitativa intervjuer är att använda sig av det direkta mötet mellan forskare och intervjuperson och det unika samtal som uppstår i just denna kontext. Målsättningen var att fördjupa sig och få nyans i undersökningen. I intervjun använde man intensiv design, dvs att man intervjuade få personer men många frågor togs fram. Syftet är att få en heltäckande förståelse av fenomenet mellan personen och den situation hon befinner sig i. (Jacobsen 2003:61)

Bandspelare med deltagarnas medlåtande och skriftliga anteckningar användes. Intervjuguide med teman var den grundläggande kategoriseringen och var en förutsättning att man kan jämföra texter som härrör sig från olika intervjuer. Frågorna hade en bestämd ordningsföljd och gav möjlighet till öppna svar. Forskningen strävade till öppenhet och systematik. 12 sidor intervjuuttalanden analyserades och delades in i mindre sammanhang (under kategorier) med samma tema. Intervjupersonerna är vårdare i Lovisa. Alla arbetar inom äldreomsorg. E-post skickades till nio vårdare som deltagit i utbildningen Balans och vardagskraft och som tagit utbildningen i bruk i sitt arbete.

Utgående från svaren fick man 6 frivilliga intervjupersoner. Två intervjuer gjordes som gruppintervjuer med 2 personer och 2 individuella intervjuer. Frågorna skickades på förhand till personerna. Intervjuerna har gjorts i Lovisa på arbetsplatsen. Bandspelare användes i 2 intervjuer.

Intervjun lämpar sig som data insamlingsmetod när man är intresserad hur personen tolkar och förstår ett visst fenomen.(Jacobsen, 2003:93)Att planera intervjun är tidskrävande. En intervju tar mellan en och två timmar. Dessutom måste man avtala om plats och tid för intervjun. Målet med intervjun är att man samlar ihop information. Med hjälp av informationen kan man göra tillförlitliga slutsatser. Resultatet av intervjun är en mängd anteckningar och ljudmaterial som måste analyseras. För att bättre kunna hantera materialet skickades en intervjuguide med frågor i förhand till intervjupersonerna. Intervjuguiden innehåller de teman och frågorna som behandlas i intervjun. Teman som behandlas i intervjun: hur vårdarens sätt att tänka, iaktta och känna i sitt arbete har förändrats efter utbildningen i rehabiliterande syn. Personerna intervjuades ett år efter utbildningen. Intervjuerna tog från 30-90 minuter.

Frågorna i intervjuguiden har lagts upp enligt följande teman:

Rehabiliterande arbetssätt

- Hur syns det rehabiliterande arbetssättet i ditt arbete?
- Har dina arbetsvanor förändrats på något sätt efter utbildningen?
- Har ditt sätt att iaktta klienterna och deras närmiljö förändrats?

Utbildningen Balans & vardagskraft

- Hur har du upplevt utbildningsprojektet i ditt arbete?
- Hur vill du utveckla det rehabiliterande arbetssättet i ditt arbete?

6.2 Data analys

Efter intervjuerna uppstod 12 sidor data som måste analyseras och struktureras. Inspelningarna skrevs ner ordagrant och anteckningarna granskades. Alla observationer under intervjun antecknades. Suckar, skratt, pauser, tveksamheter och tonfall ger viktig information. Enligt Steinar Kvale skapas intervjupersonernas uttalanden tillsammans med intervjuaren. Intervjupersonens svar öppnar en horisont av möjliga innebörder som kan genomforskas i analysen. Analysen skjuter sitt fokus från vad som redan sagts till vad som kunde ha sagts. Utskrifterna bör inte vara ämnet för en intervju undersökning, utan

snarare redskapet för tolkningen som sades under intervjun (Kvale 1997:166). För att undvika fel skrev forskaren själv ut intervjuerna. En intervju gjordes på finska. Materialet har översatts på svenska i texten. Den ursprungliga finska texten är i parentes. I innehållsanalysen delade man upp texten i ett antal teman. Intervjuguidens frågor innehåller de teman som berördes. Analysen är deduktiv, eftersom teman är bestämda på förhand.

I arbetet analyserades endast det som är klart uttryckt i texten, dvs. manifest content (Kyngäs & Vanhanen, *Hoitotiede* vol 11, no 1/99). Man jämförde intervjuerna med att söka skillnader och likheter i texten. Innehållet har reducerats i meningar och ord enligt teman.

Meningarna i de olika teman indelades i tre kategorier (tänka, känna, iaktta).

Från meningarna plockades fram ord som beskriver hur tankarna, känslorna och iakttagelserna tog form i intervjuerna.

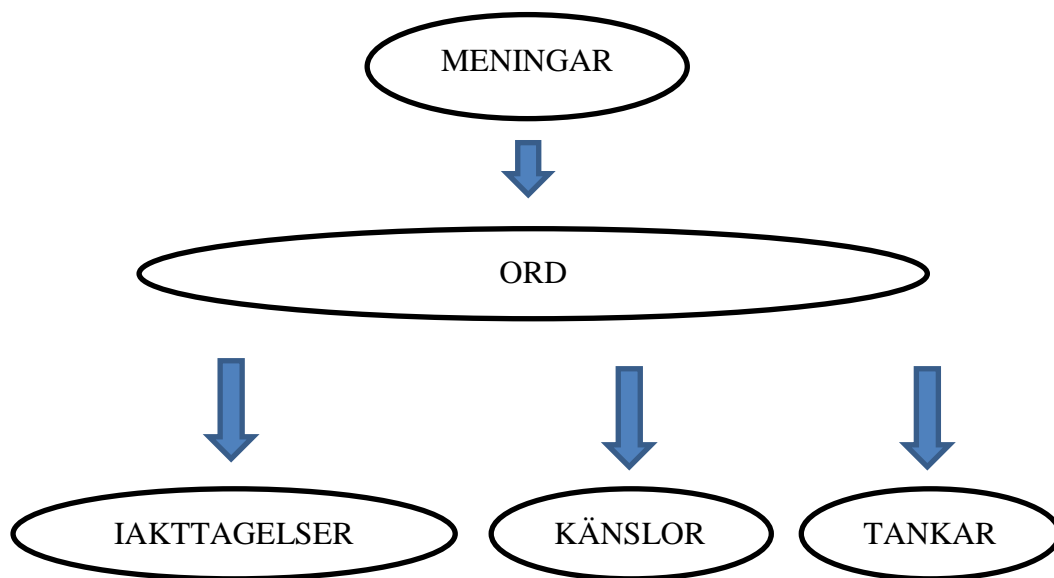
Citat från intervjuer finns med i texten för att klargöra tolkningen. Resultatbeskrivning sammanfattar analysen.

6.3 Etiska aspekter

Den halvstrukturerade intervjun lämpar sig bl.a. för att få fram enskilda personers tolkning av ett fenomen. Man eftersträvar i intervjun att skapa förståelse för individens sätt att uppfatta och tolka verkligheten. Intervjuerna genomfördes på intervjupersoners arbetsplats. Naturlig intervjuplats valdes för att innehållet i intervjun inte skulle påverkas av negativ kontexteffekt. Intervjupersonen betar sig olika i naturliga och onaturliga kontexter. Det påstås att intervjupersonen ger onaturliga svar i en onaturlig miljö (Jacobsen 2003:61). Syftet med intervjun är öppet. De intervjuade känner till vad den information de ger ska användas till. Intervjuerna bandades med intervjupersonens samtycke. Två vårdare ville inte att intervjuerna bandades. Intervjuerna tog från 30- 90 minuter. Intervjun inleddes med en sammanfattning av syftet. De etiska kraven på anonymitet och informerat samtycke diskuterades. Intervjuaren intog en lyssnande roll och ledde intervjun med att ställa frågor efter att intervjupersonen talat färdigt om ett tema. Intervjuaren gjorde anteckningar och observerade kroppsspråket.

7 RESULTAT

Intervjuerna analyserades och bearbetades genom att reducera texten i meningar. Ur meningarna plockades ord som grupperades i tre olika kategorier; tankar, iakttagelser och känslor.

7.1 Reducering av innehållet i meningar

Hur syns det rehabiliterande arbetssättet i ditt arbete?

Den rehabiliterande vården är en ny sak (Kuntouttava työote on uusi asia).

Klienter i allt sämre skick vårdas hemma (Yhä huonokuntoisempia asiakkaita hoidetaan kotona)

En del klienter är omotiverade att delta (Osa asiakkaista on haluttomia osallistumaan)

Arbetsgivaren stöder med hjälp av utbildning och verksamhet som främjar rehabilitering, bl a seniorpark och öppna dagar för de äldre. Marknadsför utbildning för vårdare

Märker att klienten mår bättre när hon får behålla sin funktionsförmåga

Mera samarbete med rehabiliteringsvårdaren

Brådskan förhindrar att förverkliga den rehabiliterande vården, t.ex. låta klienten duka bordet och klä på sig (Kiire estää toteuttamasta kuntoututtavaa työtettä, esimerkiksi ruuan esille otto ja pukeutuminen)

Har dina arbetsvanor förändrats efter utbildningen?

Utbildningen ger självförtroende att arbeta med klienten.

Märker att det inte tar mera tid att göra övningarna i samband med de andra sysslorna

Låter klienten utföra sysslor som man tidigare själv gjort

Försöker motivera klienter med negativ inställning att ändra sina vanor

Man vill ge mera tid åt klienten

Har ditt sätt att iaktta klienterna och deras närmiljö förändrats?

Märker saker i klientens omgivning som hindrar och stör funktionsförmågan

Klientens hem betraktas med nya ögon, t ex behov av hjälpmedel

Klienter som har färre sociala kontakter verkar satsa mera på övningarna

Klienter som i början inställt negativt till övningarna har varit positivt överraskade efteråt

Hur har du upplevt utbildningsprojektet i ditt arbete?

Det gav en tankeställare

Gav insikt över att det aldrig är försent att förbättra funktionsförmågan

Gav kunskap om vikten med förebyggande av funktionsstörningar

Skriftlig uppföljning i form av feedback saknas

Ett behov av regelbundna möten med andra vårdare har uppkommit (Tarve säännöllisiin palavereihin muiden hoitajien kanssa on syntynyt)

Utbildningen gav goda och enkla råd hur man kan förbättra funktionsförmågan hos de äldre

Man är motiverad att arbeta hårdare, när man ser utveckling hos klienten

Gymnastik rörelserna är enkla och motiverar klienterna att träna

Hur vill du utveckla det rehabiliterande arbetssättet i ditt arbete?

Möjlighet att dela sina erfarenheter med andra vårdare som deltagit i utbildningen

Genom samarbete utveckla arbetsmetoder och uppföljning (Yhteistyön avulla kehittää työtapoja ja seurantaa)

Få alla vårdare motiverade att arbeta med samma riktlinjer (Saada kaikki hoitajat motivoitumaan ja työskentelemään samojen suuntaviivojen kanssa)

Individuell aktivitet med klienten, t ex handla mat tillsammans och titta på gamla foton (Yksillöllistä toimintaa asiakkaan kanssa)

Det är utmanande att vårda klienter med minnessjukdomar hemma (Muistisairaita asiakkaita on haastavaa hoitaa kotona).

7.2 Reducering av innehållet i ord

Hur syns det rehabiliterande arbetssättet i ditt arbete?

Tankar – MOD – TIDSBRIST-INSPIRATION-INSIKT OM EGEN HÄLSA

Det rehabiliterande arbetssättet uppfattas som en ny sak. Utbildningen gav mod att stöda klienten till självständigare liv.

Klienternas framsteg under programmet.

Utbildningsprogrammet gav en tankeställare om vikten att få behålla sin egen funktionsförmåga när man föråldras.

Iakttagelser- VÄLMÅENDE- ENSAMHET- BRIST PÅ MOTIVATION- SAMARBETE

Vårdare iakttog att klienternas välmående och funktionsförmåga hade ett samband.

Klienter med färre sociala kontakter var ivrigare att delta i programmet.

Det var svårt att motivera negativt inställda klienter.

Samarbetet med rehabiliteringsvårdaren ökade.

Känslor- VÄLBEFINNANDE HOS KLIENTEN

Klienten mår bättre när hon får behålla funktionsförmågan

Har dina arbetsvanor förändrats efter utbildningen?

Tankar- MERA SJÄLVFÖRTROENDE- TID

Utbildningen ger självförtroende att arbeta med klienten

Man vill ge mera tid åt klienten

Iakttagelser – KLIENTEN AKTÖR-MOTIVERA KLIENTEN

Märker att det inte tar mera tid att göra övningarna i samband med andra sysslorna. Låter klienten utföra saker som man tidigare själv gjorde

Försöker motivera klienten med negativ inställning att ändra sina vanor

Har ditt sätt att iaktta klienterna och deras närmiljö förändrats?

Iakttagelser- HINDER- HJÄLPMEDEL-ENSAMHET-VÄLMÅENDE

Märker saker i klientens omgivning som hindrar och stör funktionsförmågan

Klientens hem betraktas med nya ögon, tex behov av hjälpmedel

Klienter med färre sociala kontakter verkar satsa mera på övningarna

Klienter som i början inställt negativt till övningarna har efteråt varit positivt överraskade

Hur har du upplevt utbildningsprojektet i ditt arbete?

Tankar- HOPP- FUNKTIONSFÖRMÅGAN VÄRDEFULL

Det gav en tankeställare

Gav insikt över att det aldrig är försent att förbättra funktionsförmågan

Gav kunskap om vikten att förebygga funktionsstörningar

Iakttagelser- BRIST PÅ DOKUMENTATION- INFORMATIV

Skriftlig uppföljning i form av feedback saknas

Utbildningen gav enkla och goda råd om hur man kan förbättra funktionsförmågan hos de äldre

Känslor- BEHOV AV SAMARBETE- MOTIVERAD

Ett behov av regelbundna möten med andra vårdare har uppkommit

Man är motiverad att arbeta hårdare när man ser en god utveckling hos klienten

Hur vill du utveckla det rehabiliterande arbetssättet i ditt arbete?

Tankar- SAMARBETE MED VÅRDARE- INDIVIDUALITET I VÅRDEN

Genom att dela erfarenheter med andra vårdare som varit med i utbildningen

Med samarbete utveckla arbetsmetoder och uppföljning

Få alla vårdare motiverade att arbeta med samma riktlinjer

Individuell aktivitet med klienten

Känslor- UTMANINGAR

Det är utmanande att vårda klienter med minnessjukdomar hemma

Hur deras sätt att tänka, iaktta och känna i arbetet har förändrats efter utbildningen.

För att analysera intervjuerna har jag grupperat svaren i följande tre över kategorier; tankar, iakttagelser, och, känslor.

Resultaten är grupperade efter teman i intervjuguiden.

Modellen nedan beskriver hur vårdares sätt att tänka, iaktta och känna förändrades efter utbildningen.

Tankar som kommit fram efter utbildningen:

- mod att göra
- mera inspiration
- insikt om egen hälsa
- mera självförtroende
- tid att göra

Iakttagelser som kommit fram efter utbildningen:

- välmående hos klienter

- ensamhet hos klienter
- brist på motivation hos klienter
- klienten intar rollen som aktör
- hinder i omgivningen
- behov av hjälpmedel
- brist på skriftlig uppföljning
- brist på feedback
- behov av samarbete
- brist på gemensamma riktlinjer

Känslor som kommit fram efter utbildningen:

- känsla av hopp
- känsla av utmaningar
- välbefinnande hos klienten
- vilja till samarbete med andra vårdare
- vilja till individualitet i vården
- känsla av otillräcklighet

I modellen kan man se att vårdares upplevelser beskrivs mest i form av iakttagelser och känslor. Tankar är minst representerade i arbetet. Det rehabiliterande arbetssättet är nytt för vårdare. Man kan tänka sig att nya upplevelser varseblivs först i form av iakttagelser och känslor. Tankarna bildas efter tolkning av det man upplevt.

7.3 Känslor

Utbildningen har väckt både positiva och negativa känslor. Vårdare uppskattar den stöd och utbildning arbetsgivaren har bjudit på. De flesta vårdare ansåg att de fått mera självförtroende att arbeta i rehabiliterande syn. Utbildningen erbjöd enkla sätt att öka klien-

tens funktionsförmåga. Saker som man tidigare hade funderat på, men inte vågat förverkliga. Den positiva utvecklingen i klientens välbefinnande ökade vårdarens motivation till rehabiliterande arbetssätt. Några vårdare upplevde att de inte har tillräckligt resurser att vårda klienterna i rehabiliterande väg. Man ansåg att de hemmaboende klienterna var i allt sämre skick. Många klienter lider av minnesjukdomar och ensamhet.

Vårdare ansåg att de inte har tillräckligt tid att vara med klienten. ”Det vore trevligt att gå och handla och titta på gamla bilder med klienten”. Känsla av att man inte räcker till kom fram hos vårdare. Saknad av gemensamma arbetssätt och diskussioner med andra vårdare upplevdes som hinder för att arbeta i rehabiliterande sätt. Att få alla vårdare motiverade att arbeta med samma riktlinjer kändes viktigt.

Enligt (Saariluoma,2002:133), är det viktigt för individens välmående att man får stöd av andra och en känsla av att någon lyssnar. Dessutom är det viktigt för den fysiska och psykiska hälsan att man har möjlighet att göra saker som känns viktiga och menings-
skapande.

Viktigt för individens välmående är även att hon har en känsla av att behärska och gestalta sitt liv.

7.4 Iakttagelser

Vårdarens sätt att iakttä klienten och närmiljön förändrades efter utbildningen mot rehabiliterande syn. Man märkte hinder som försämrade klientens möjlighet att röra på sig. Hjälpmedel som underlättar den äldre funktionsförmåga saknades. Klientens välmående ökade efter gymnastikövningarna. Man lät klienten göra de sysslomål som man tidigare själv gjort. De äldre som hade minst sociala kontakter deltog ivrigaste i övningarna.

Vårdare saknade klienternas feedback av funktionsövningarna. Det kan vara en viktig motiverande faktor för vårdaren att arbeta med funktionsövningar.

7.5 Tankar

Utbildningen väckte nya tankar hos vårdare. En god funktions förmåga är viktig för de äldre. Det ökar individens självständighet och gav möjlighet att få bo hemma. Programmet gav upphov till att granska egna motionsvanor.

Tänkandet utvecklas i den sociala växelverkan. Att få dela sina tankar med andra kan leda till nya ideer ”palaverin puute- keskustella työtavoista että tehtäisiin samalla tavalla”. ”toimintapäivä olisi hyvä”. ”yhteisiä hetkiä- yhteinen linja” Saknad av diskussion och växelverkan med andra vårdare kom fram i intervjuer.

8 RESULTATET OCH DEN TEORETISKA REFERENSRAMEN

Enligt Mezirow har kunskap starka känslomässiga och viljemässiga dimensioner. Transformativt lärande innebär att man kritiskt reflekterar över de tidigare meningsperspektiven(Illeris, 2007:84).

I arbetet forskades hur vårdares tankar har förändrats i rehabiliterande syn. Rehabiliterande arbetsätt var nytt som begrepp, men i intervjuer kom det fram att vårdare hade haft tankar om rehabiliterande arbetssätt redan före utbildningen. De ökade kraven i arbetet leder till att man som vårdare reflekterar över de tidigare arbetssätten. De tidigare meningsperspektiven fungerar inte, utan kräver en lösning. Denna upptäckt kan leda till transformativt lärande.

I intervjuer kommer det fram att klienter som tidigare betraktades som passiva aktörer i vård- situationen blev aktivare efter funktionsövningar och underlättade arbetsbördan i hemvården. Tidsaspekten delade åsikter i intervjuerna. Det kom fram i vårdares uttalanden att tiden både räckte och inte räckte till att arbeta i rehabiliterande syn. De minnes sjuka klienternas hemvård väckte oro. I intervjuer kom fram viljan att öka individualiteten i vården ”*titta tillsammans på fotografier*”. Att förändra sina arbetsvanor kräver vilja och motivation. Det ökade antalet klienter i hemvården och trycket till samarbete mellan olika arbetsgrupper medför att de gamla arbetssätten inte fungerar. Det kan leda till kritisk reflektion.

9 DISKUSSION OCH SLUTGRANSKNING

I intervjun deltog sex frivilliga vårdare som var ganska eniga i sina uttalanden. Enligt intervjuerna upplevde vårdare utbildningsprogrammet i sitt arbete positivt. Nya metoder att arbeta med togs väl emot. Det rehabiliterande arbetssättet var en ny term för vårdare. Utbildningsprogrammet gav mod att arbeta med klienten på ett nytt sätt. De goda resultaten som kunde observeras i klienterna motiverade vårdare att använda rehabiliterande metoder. Några utmaningar kom även fram. Gemensamma arbetsmetoder och uppföljning saknades. Känsla av otillräcklighet och tidsbrist kom fram i några intervjuer. Enligt Pertti Saariluoma 2002:145), har gruppens inre kohesion samband med hur bra gruppen presterar i arbetet. Med kohesion menar han de normer som får gruppen att binda sig i gemensamma målsättningar. Bl a gemensamma förmåner, hur man kommunicerar och den fysiska distansen mellan arbetstagare styr det hur man förhåller sig till de gemensamma målen. I intervjuer kom det fram att man arbetar ensam, utan andra vårdares närvaro. Man saknade diskussioner med andra vårdare. Att arbeta för de gemensamma målen kan därför vara utmanande framför allt på glesbygden. Arbetsgivaren har en viktig roll. Att ställa relevanta mål och en fortlöpande mätning och analys hur man når målen anser jag vara viktiga. I början är det viktigt att arbetsgivaren motiverar till det nya arbetssättet. I intervjuerna kom det fram att när man såg klienterna må bättre av funktionsövningarna motiverade det vårdaren att fortsätta med rehabiliterande arbete. *”att få byxorna på klienten när han själv stiger upp istället att göra jobbet själv”*. Klientens framsteg underlättar vårdares arbete och motiverar henne att fortsätta med arbete som stöder klientens självständighet.

Resultatet i intervjuerna kunde ha varit mer informativ och kritisk om alla vårdare som deltagit i utbildningsprogrammet hade blivit intervjuade. Nya arbetssätt kan skapa motstånd hos personalen. Dessutom har Lovisa med omnejd gått igenom stora förändringar i form av kommunsammanslagningar.

Frågorna som ställs i intervjun är viktiga. Innebörden och formuleringen av frågorna styr diskussionen. I detta arbete har frågorna utarbetats tillsammans med Folkhälsan. Det var utmanande, men lärorikt att göra intervjuerna. Utan tidigare erfarenheter fick jag först fördjupa mej i intervjuteknik. Några intervjuer gjordes utan bandspelare. Det

var svårt att samtidigt intervjua och göra anteckningar. Bearbetningen och analyseringen av materialet var tidskrävande. Jag kom till den insikten att göra en intervju kräver mycket arbete. Intervjuguiden med frågorna underlättade intervjun. Interaktionen mellan mej och intervjupersonerna kändes pinsamt i början men blev naturligare när vi kommit igång.

I gruppintervjuerna deltog hemvårdare som arbetade inom samma distrikt. Under intervjun fick båda svara på de frågor som ställts. Stämningen under gruppintervjuerna var lugn och avslappnad. De båda gruppintervjuerna gjordes efter de individuella intervjuerna. Det framkom inte större skillnader i svaren mellan de olika intervjuerna. Enligt min uppfattning är en gruppintervju mer krävande eftersom intervjuaren måste iaktta flera individer på samma gång. Men å andra sidan kan det uppstå nya synvinklar och djupare diskussion med flera deltagare.

Arbetet gjordes under en längre tidsperiod. Det var utmanande att ta itu med arbetet efter längre pauser i studierna. Man var tvungen att läsa igenom allt material om igen. Å andra sidan fick man nya idéer och perspektiv till att fortsätta med. Jag hade svårigheter att hitta en lämplig teoretisk referensram till forskningen.

Det transformativa lärandet som en läromodell var inspirerande att bekanta sig med. Min tanke är att den fungerar utmärkt i vuxenutbildningen. Hur vårdare upplevde sitt arbete före utbildningen skulle ha varit intressant att veta. En intervju med samma personer före och efter utbildningen skulle ha varit relevant för resultatet.

I framtiden skulle det vara intressant att veta hur det rehabiliterande arbetssättet utvecklas i Lovisaomnejden. Hur samarbetet med frivilliga organisationer och övriga samhällsliga institutioner, såsom skolor kunde utvecklas med äldre omsorgen vore intressanta forskningsmål.

Att skapa förutsättningar till god äldre omsorg är ett intressant och mycket väsentligt forskningsområde.

KÄLLOR / REFERENCES

Eloranta,Sini.2011,*Supporting older peoples independent living at homethrough social and health care collaboration*.Tillgänglig:

<https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/47133/AnnalesD869Eloranta.pdf?sequence=1> Hämtad 13.5 2012.

Groop,Johan.2012, *Prosessit kuntoon: Mitkä tekijät rajoittavat kotihoidon suorituskykyä*.Tillgänglig:[http://www.josek.fi/files/file/Johan%20Groop%20Prosessit%20kuntoon%20Mitk%C3%A4%20tekij%C3%A4t%20rajoittavat%20kotihoiton%20suorituskyky%C3%A4%20\(28%2011%202011\)v2.pdf](http://www.josek.fi/files/file/Johan%20Groop%20Prosessit%20kuntoon%20Mitk%C3%A4%20tekij%C3%A4t%20rajoittavat%20kotihoiton%20suorituskyky%C3%A4%20(28%2011%202011)v2.pdf) Hämtad 14.5 2012

Haag& Karlsson.2002, *Hemsjukvård*,Stockholm: Bonnier utbildning AB,s 142

Hirvensalo M, Heikkinen E, Lintunen T, Rantanen T. *The Effect of Advice by Health Care Professionals on Increasing Physical Activity of Older People*. Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports 2003,13:231-236. Hämtad 19.3 2012

Ikihyvä Päijät-Häme tutkimus,perusraportti,2008. Tillgänglig:

http://www.palmenia.helsinki.fi/ikihyva/Ikihyva_perusraportti_2008_70.pdf Hämtad 18.4 2012

Illeris,Knud.2007,*Lärande*,Lund: Studentlitteratur 2007 för den svenska utgåvan uppl 2:1,s 336

Jacobsen,Dag Ingvar.2011, *Förståelse, beskrivning och förklaring*. Lund: Studentlitteratur, s316

Kommuninfo 5/2006 Tillgänglig

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=207651&name=DLFE-8729.pdf:Hämtad 14.5 2012

Kvale, Steinar 1997, *Den kvalitativa forskningsintervjun*.Lund:Studentlitteratur, s306

Kyngäs& Vanhanen,*Hoitotiede* vol. 11, nr1/99

Lampela, Pekka. 2009, (Muntlig) Bov Seminarium i Lovisa 20.5 2009

Lindblom-Yläne, Sari et al. 2009, *Psykologi för gymnasiet 1*. Keuru: Otavas tryckeri andra upplagan, s 163

Mezirow, Jack et al. 1995, *Uudistava oppiminen, kriittinen oppiminen aikuiskoulutuksessa*. Lahti: Helsingin yliopiston Lahden tutkimus ja koulutuskeskus, s397

Pajala, Satu. 2012 *Ikinä opas*, Tillgänglig: <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/923b49af-ca1a-4c44-a14c-505319cac74e> Hämtad 18.4 2012

Saariluoma, Pertti. 2002, *Ajattelu työelämässä erehdyksistä mahdollisuuksiin*. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö, s200

Social- och hälsovårdsministeriets publikation: Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om hälso- och sjukvård samt lagar om ändring av folkhälsolagen, lagen om specialiserad sjukvård och lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården. *Service för äldre* Tillgänglig

<http://217.71.145.20/TRIPviewer/show.asp?tunniste=RP+90/2010&base=errp&palvelin=www.eduskunta.fi&f=WORD&kieli=ru> Hämtad 14.5 2012

Social- och hälsovårdsministeriets publikation 2009:6 Tillgänglig:

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39503&name=DLFE-9402.pdf www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/_julkaisu/1416819 Hämtad 14.5 2012

Svenska Akademiens ordlista över svenska språket, NordBook Norge, 2005, 12uppl; 9 tryckningen

Voimaa vanhuuteen ohjelman arvioinnin loppuraportti. Tillgänglig

www.ikainstituutti.fi. Hämtad 18.4 2012

BILAGA 1

Vårdare inom äldreomsorgen i Lovisa

9.6 2010

Jag studerar i yrkeshögskolan Arcada, på vårdlinjen. Jag är hälsovårdare och kompletterar studierna för att få yrkeshögskola examen.

Jag har deltagit i utbildningsprogrammet Balans & vardagskraft i Lovisa med omnejd 2009.

Jag kommer i mitt examensarbete att forska hur vårdpersonalen i Lovisanejden har upplevt utbildningsprogrammet i sitt arbete.

Folkhälsans förbund är uppdragsgivaren till examensarbetet.

Jag vill gärna intervjua de frivilliga vårdare som deltagit i programmet.

Anonymitet och etiska aspekter beaktas.

Intervjuerna kommer att ske på informanternas arbetsplats i Lovisa under sommaren 2010.

Bandspelare används med informantens samtycke.

All råmaterial förstörs. Insamlat data presenteras korrekt i examensarbetet.

Om du är intresserad av att delta i intervjun, vänligen kontakta mej via e mail före den 30.6.

Med vänlig hälsning,

Pia Brodtkin

email: pia.brodtkin@finnair.fi

tel: 040-7572740

Studiehandledare : Elisabeth Kajander

lektor i vård, HVM

mobil 045 6333058

BILAGA 2

Intervjuguide

Jag vill veta hur vårdare som varit med på utbildningsprogrammet Balans& vardagskraft i Lovisa nejden upplever sitt arbete.

Teman som behandlas i intervjun: hur vårdarens sätt att tänka, iaktta och känna i sitt arbete har förändrats efter utbildningen i rehabiliterande syn

Rehabiliterande arbetssätt

- hur syns det rehabiliterande arbetssättet i ditt arbete?
- har dina arbetsvanor förändrats på något sätt efter utbildningen?
- har ditt sätt att iaktta klienterna och deras närmiljö förändrats?

Utbildningen Balans & vardagskraft

- hur har du upplevt utbildningsprojektet i ditt arbete?
- hur vill du utveckla det rehabiliterande arbetssättet i ditt arbete?

Vid avslutning :

Är det något du vill ta fram som inte diskuterats under intervjun?